

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON BİRİMİ

**PROJE BAŞLIĞI
DEPREME KARŞI BİLİNÇLENİYORUM**

Proje No: SLP-2019-7638

Proje Türü

Lisans Öğrencisi Katılımlı Araştırma

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Adı Soyadı

Öğr. Gör. Dr. Vahdet ALAEDDİNOĞLU

Birimi/Bölümü

HORASAN MESLEK YÜKSEK OKULU

Araştırmacının Adı Soyadı

Öğr. Gör. Ali Said YER

Öğr. Gör. Hasan İhan

Sipan CEYLAN

Faruk Keskin

Muharrem ESEN

Ensar YILMAZ

Birimi/Bölümü

SİVİL SAVUNMA VE İTFAİyecİLİK

MAYIS 2020

ERZURUM

ÖNSÖZ

Afetlerin pek çok çeşidi vardır. En büyük afetlerin pek çoğu doğal afetlerdir. Su baskınları, fırtınalar, kasırgalar, volkanik patlamalar, heyelanlar ve depremlerdir. Afetlerin bazıları da insan eliyle meydana gelir; yangınlar, trafik kazaları kimyasal zehirlenmeler ve terör olayları.

Geniş kitleleri etkileyen doğal afetlerin en çok zarara yol açanlarından birisi de depremlerdir. Depremler hakkında bilgi edindikçe pek çok afetten kendimizi nasıl koruyacağımız konusunda da bilgi sahibi oluruz.

İnsan beyni acil durumlara en ilkel üç şekilde tepki verir: Kavga, Kaçış, Donup Kalmak. Bunların hepsi panik belirtileridir. Binalar ve kentlerde yaşayan bizler için bu tepkiler pek işe yaramamaktadır. Panik olmamak için tepkilerimizi planlamalıyız. Bunun ilk ayağı eğitim ve bilgilendirmedir. Eğitimli toplumlar depremlerde daha az zarar görmektedir.

Evde, okulda ve işyerlerinde deprem tatbikatı yapmalıyız. Deprem olduğunda yer birkaç dakika için bir gemi gibi sallanıp çırpınır. Sallanma hafif başlayabilir, ancak daha sonra sert bir vuruşla yerinizden sıçrarsınız. Sanki binanıza bir kamyon çarpmış gibi olur. Daha sonra kayma ve sallanma hissedersiniz. Eğer yer sarsıntısının en güçlü olduğu noktaya yakınsanız yerinizden kıpırdamanız pek mümkün olmayacaktır. Sakin olun eğer sakın olur ve kendinizi düşen eşyalardan sakınırsanız, bu sarsıntıyı kazasız atlatabilirsiniz.

Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri destekleme birimi (BAP) tarafından desteklenen projemiz yaşadığımız ilçede bulunan ilköğretim ve orta öğretim çağında ki çocuklarda deprem bilincini artırmak amacıyla birtakım etkinlikler ve gösterilerle farkındalık yaratma çalışmasıdır. Bilindiği üzere her yıl 1 – 7 Mart tarihleri arasında düzenlenen deprem haftası dolayısıyla proje çalışmamızın çeşitli faaliyet alanları içerisinde hem yerele hem de okullarda deprem ve oluşturacağı zararlara dikkat çekmek amacıyla bilinçlendirme ve tatbikat etkinleriyle toplumsal bilinç düzeyini artırmayı amaçlamaktadır. Projemizin diğer bir etki düzeyi ise genellikle bir hafta ile sınırlı olan etkinlikleri her hafta başka bir okulda gerçekleştirerek toplumsal duyarlılığı daha da artırmayı amaçlamasıdır.

Tarihinde ilk defa Öğrenci katılımlı bir çalışma için bizlere fırsat veren ve küçükte olsa yaşadığımız topluma katkı sağladığımız böyle bir proje çalışmasından dolayı başta Sayın rektör hocamız Prof. Dr. Ömer ÇOMAKLI hocama, Rektör yardımcıları sayın Prof. Dr. Sezai ERCİŞLİ, Prof. Dr. Ayhan ÇELİK, Prof. Dr. Ali ŞAHİN ve Prof. Dr. Nihat YATKIN hocalarıma ve Bilimsel Araştırmalar Proje Koordinasyon birimine teşekkürü borç biliriz. Ayrıca proje süresince projemize gönülden destek veren hocamız okul müdürümü Prof. Dr. Kenan YAKUT hocama ve proje ekibi gönüllü arkadaşlarıma teşekkürü de borç biliriz.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	5
ABSTRACT	5
1. GİRİŞ	6
2. ÖRNEK UYGULAMALAR	7
3. ÇALIŞMA RESİMLERİ	8

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

ÖZET:

Deprem kuşağında bulunan ülkemiz, geçmişten bu yana acı kayıplara sebebiyet vermiş pek çok deprem yaşamıştır. Toplumumuz, daha büyük depremlerin geleceği hususunda; gerek bilimsel çalışmalarla gerek TV, radyo ve sosyal medya üzerinden yapılan yayınlarla tedirginlik yaşamaktadır. Bu tedirginliğin aşılması kapsamında tüm devlet organları ile alınan her türlü risk ve kriz yönetimi tedbirlerinin haricinde toplumsal bilincin artırılması için, toplumun eğitimi daha büyük önem arz etmektedir. “Depremden çok bilinçsizlik öldürür.” Esas alınarak toplumumuzun her ferdi deprem öncesi, anı ve sonrası üzerinde bilinçlendirilmelidir. Uluslararası ve ulusal düzeyde doğal afetlere karşı toplumsal duyarlılığı artırıcı pek çok çalışma yapılmaktadır. Toplumlar üzerinde farkındalığın sürekliliği için bu tür çalışmaların sürekliliği çok büyük önem arz etmektedir. Bu sahadaki bilimsel çalışmalar her yıl tazeliğini korumaktadır. Erzurum ili Horasan İlçesinde bulunan ilköğretim okulunda okuyan yaklaşık 900 öğrenciye yönelik deprem bilinçlendirme ve farkındalık yaratma çalışmasıdır. Ayrıca yerelde afiş ve broşürlerle farkındalık yaratma adına yapılan aktiviteler bütünüdür.

Projemize 9 okul ilköğretim ve orta öğretim okulu katılmıştır. Program faaliyetlerinde 9 adet deprem tatbikatı, 1000 adet broşür çalışması ve halka açık yerlerde afiş çalışmaları ile farkındalık yaratılmıştır.

ABSTRACT

Our country, which is in the earthquake zone, has experienced many earthquakes since the past that have caused painful losses. Our society is concerned about the future of larger earthquakes, both through scientific studies and through publications on TV, radio and social media. The education of the society is of greater importance in order to increase social awareness except for all kinds of risk and crisis management measures taken with all state bodies within the scope of overcoming this unease. ‘More unconsciousness kills than earthquake. "On the basis of every individual of our society before the earthquake, the moment and after the awareness should be raised. At the International and national level, many studies are carried out to increase social sensitivity to natural disasters. The continuity of such work is of great importance for the continuity of awareness on societies. Scientific studies in this field maintain their freshness every year. It is an earthquake awareness and awareness raising activity for approximately 900 students studying in Primary School in Khorasan District of Erzurum province. In addition, the activities in the name of raising awareness in the local posters and brochures are a whole.

9 primary and secondary schools participated in our project. Awareness was raised in the Program activities by 9 earthquake exercises, 1000 pamphlet works and poster works in public places.

GİRİŞ

Afetler ülkemizde geçmişten günümüzde birçok can ve mal kaybına neden olmuştur ve hala da neden olmaktadır. Günümüzde, geleneksel afet yönetiminin geçmişte yaşanmış afetlerin yönetilmesinde etkisiz ve yetersiz olduğunun anlaşılmasıyla modern afet yönetimine geçiş hızlanmıştır. Modern afet yönetiminin en önemli evrelerinden bir tanesi risk ve zarar azaltma evresidir. Risk ve zarar azaltma evresinde can ve mal kaybına neden olabilecek olumsuzlukları belirleyerek, kontrol etmek, sakınmak, zarar azaltmak veya yönetmek için çalışmalar yapılır. Risk ve zarar azaltma çalışmaları sadece devlet tarafından değil, toplumun tüm kesimi tarafından yapılmalıdır. Yani toplumda afet kültürünün oluşturulması gerekmektedir. Bunu sağlayabilmek için topluma küçük yaşlardan itibaren başlanarak temel afet bilinci eğitimleri belirli aralıklarla verilmelidir. **Can ŞAHAN 2019, Afet Eğitim Merkezinde Simülasyon Yöntemi Kullanılarak Verilen Afet ve Deprem Eğitimlerinin Ortaokul Öğrencileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı Afet Eğitimi ve Yönetimi Bilim Dalı, Lisans Tezi.** Yerkabuğu içindeki kırılmalar nedeniyle ani olarak ortaya çıkan titreşimlerin dalgalar halinde yayılarak geçtikleri ortamları ve yer yüzeyini sarsma olayına "DEPREM" denir. Deprem, insanın hareketsiz kabul ettiği ve güvenle ayağını bastığı toprağın da oynayacağını ve üzerinde bulunan tüm yapılarında hasar görüp, can kaybına uğrayacak şekilde yıkılabileceklerini gösteren bir doğa olayıdır. Depremin nasıl oluştuğunu, deprem dalgalarının yeryüzü içinde ne şekilde yayıldıklarını, ölçü aletleri ve yöntemlerini, kayıtların değerlendirilmesini ve deprem ile ilgili diğer konuları inceleyen bilim dalına "SİSMOLOJİ" denir. <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/bilgi/depremedir/index.htm>. Ülkemiz coğrafi olarak bulunduğu konum, jeolojik ve tomografik yapısı ve sahip olduğu iklim özellikleri nedeniyle afetlerin çok sık meydana geldiği ülkeler arasında bulunmaktadır. Ülkemiz Marmara Denizi'nin ayırdığı iki yarımada'dan oluşmakla birlikte üç kıtayı birbirine bağlamaktadır. Bu açıdan ülkemizde birçok afet meydana gelmektedir. Bu afetler birçok can ve mal kaybına neden olmaktadır. Depremler oluş nedenlerine göre değişik türlerde olabilir. Dünyada olan depremlerin büyük bir bölümü yukarıda anlatılan biçimde oluşmakla birlikte az miktarda da olsa başka doğal nedenlerle de olan deprem türleri bulunmaktadır. Yukarıda anlatılan levhaların hareketi sonucu olan depremler genellikle "TEKTONİK" depremler olarak nitelenir ve bu depremler çoğunlukla levhalar sınırlarında oluşurlar. Yeryüzünde olan depremlerin %90'ı bu gruba girer. Türkiye'de olan depremler de büyük çoğunlukla tektonik depremlerdir. İkinci tip depremler "VOLKANİK" depremlerdir. Bunlar volkanların püskürmesi sonucu oluşurlar. Yerin derinliklerinde ergimiş maddenin yeryüzüne çıkışı sırasındaki fiziksel ve kimyasal olaylar sonucunda oluşan gazların yapmış oldukları patlamalarla bu tür depremlerin meydana geldiği bilinmektedir. Bunlar da yanardağlarla ilgili olduklarından yereldirler ve önemli zarara neden olmazlar. Japonya ve İtalya'da oluşan depremlerin bir kısmı bu gruba girmektedir. Türkiye'de aktif yanardağ olmadığı için bu tip depremler olmamaktadır. Bir başka tip depremler de "ÇÖKÜNTÜ" depremlerdir. Bunlar yer altındaki boşlukların (mağara), kömür ocaklarında galerilerin, tuz ve jipsli arazilerde erime sonucu oluşan boşlukları tavan blokunun çökmesi ile oluşurlar. Hissedilme alanları yerel olup enerjileri azdır fazla zarar getirmezler. Büyük heyelanlar ve gökten düşen meteorların da küçük sarsıntılara neden olduğu bilinmektedir.

Odağı deniz dibinde olan Derin Deniz Depremlerinden sonra, denizlerde kıyılara kadar oluşan ve bazen kıyılarda büyük hasarlara neden olan dalgalar oluşur ki bunlara (Tsunami) denir. Deniz depremlerinin çok görüldüğü Japonya'da Tsunami'den 1896 yılında 30.000 kişi ölmüştür <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/bilgi/depremnedir/index.htm>.

ÖRNEK UYGULAMALAR

Proje çalışması farklı aşamalarda ele alınmıştır. Çalışmalarımızı geniş katılımlı bir ölçekte gerçekleştirme imkânı bulduk. Horasan Meslek Yüksek Okulu Sivil Savunma ve İtfaiyecilik bölümü iki sınıftan 120 katılımcı projemizde görev almıştır. Projede görev alan gönüllülerin kendi alanları olduğu için gelecek adına büyük bir katkı sağlamıştır. Proje katılımcıları tekrar bir eğitim programıyla ele alınarak gönüllü gençlerden küçük çocuklara yönelik eğitimleri vermelerini sağladık.

Gönüllü Ekiplerin Koordinasyon Toplantısı: Bu çalışmalarda gönüllü ekiplerin belirlenmesi ve hedef yönelim çalışmaları yapılarak gönüllü ekiplerin sayıları belirlenmiştir. Programın nasıl yürütüleceği ve programda aksayan noktaları belirleyerek projenin risk analizini çıkarma çalışmaları yapıldı. Kamu kuruluşu yöneticileriyle ve öğretmenleriyle görüşmeler yapılarak projeyi anlatma imkanı bulduk.

Gönüllü Ekiplerin Eğitilmesi: Bu aşamada proje amaçları ve proje nasıl gerçekleştirilir sorularını cevaplamaya çalıştık. Bu çalışmalarda gönüllü ekiplere deprem tatbikatı nasıl yapılır, görevlilerin koordinasyonu, okul tahliye planları, sınıf tahliye planları yapılarak projenin nasıl sürdürülebileceğini tartıştık.

İhtiyaç Analizi ve Tahliye Planları: İlçe merkezinde bulunan 9 ilköğretim okulunun risk analizi çıkarılarak okulların tahliye planları yapılarak çalışma grupları oluşturuldu. Deprem tatbikatlarında sınıfların tahliye planlarını düzenleyerek öğrencilerin dışarıya nasıl tahliye edileceğini belirleme çalışması yapıldı.

Faaliyetler

Deprem Tatbikatları:

9 farklı okulda yapılan deprem tatbikatları yapılmadan önce her sınıfta görevli iki gönüllü üniversite öğrencisi önce depremi ve etkilerini anlatarak programın etki düzeyini anlatmışlardır. Sonra deprem anında yapılması gerekenler üzerine karşılıklı konuşmalarla program yürütülmüştür.

UNIVERSITY

Halka Açık Yerlerde Broşür ve afiş çalışması: İlçe merkezindeki kahvehanelerde ve halka açık yerlerde gönüllü öğrenciler tarafından tasarladığımız afiş broşürler dağıtılarak toplumsal farkındalık çalışması yaptık.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ